

Előfizetési ár:

Égész évre . . . 5 frt — kr
Félévre 2 „ 50 „
Negyedévre . . . 1 „ 25 „
Külsőeknek, körjegyzőknek és néptanítóknak:
Égész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Egyes szám 10 kr.

Kapható a kiadóhivatalban, Valentin K. fia, Weidinger N., Rézbányay J., Böhm Manó, Engel Lajos kereskedésében és a fődohánytözséjében.

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetéseket

elfogad a kiadóhivatal(Király utca 8. szám I. emelet, hol mindenker a legjutányosabb árak szabatsnak Minden beiktatott hirdetés után 30 kr. bolyegdíj fizetendő.

Nyilt-terben egy sor 10 kr.

Kéziratok

a szerkesztőségbe, (Király-utca 8-dik szám 1-ső emelet.)

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Király-utca 8 szám.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Perczel Miklós beszámolója.

Perczel Miklós, Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselője f. hó 17-én vasárnap tartotta meg beszámoló beszédét városunkban, válsztói között, kiket egyhangulag történt megválasztása óta ez alkalommal keresett föl először hivatalosan.

A beszámoló beszéd tartalma régi alkotmányos szokás és tegyük hozzá: jó és szép szokás. Az idő vas foga, a megváltozott politikai erkölcsök, a cynikusnak mondható realis fölfogás nagyon kivetkőztették ugyan a beszámoló beszédekét eredeti, régi jelentőségükből, de az tagadhatatlan, hogy szükség esetén veszedelmes morális fegyver lehet a választók kezében a képviselő ellen minden körölmények között a legjobb alkalom a képviselő és választói között oly szükséges érintkezés, minek hiánya mindig megboszulja magát és pedig úgy a képviselő mint a kerületen.

A pécsi választó kerületnek teljes oka volt nagy érdeklődéssel tekinteni e beszámoló elé. Nemesak azért, mert Perczel Miklós egyéniségét szereti, multját tiszteli, tehetségeit, érdemeit elismeri, de mert jelezve volt, hogy képviselőnk a különböző pártállásokról is behatóan nyilatkozni fog és a két országos nagy párt a szabadelvű és függetlenségi, melyek Perczel Miklóst egyhangulag — félre téve a pártérdeket — képviselőjükké választották, égett a vágytól meg tudni, hogy képviselőjük párton

kivüli állásában melyik pártnak nyújtja az arany almát.

A beszámoló elhangzott. A közélet gyakorlott bajnoka a sajátját képező ékesszólással adta elő politikai nézetait választói előtt, kik között az ellenzéki elem túlnyomó többségben volt.

A beszámoló beszédét egész terjedelmében lapunkhoz mellékelve veszik olvasóink és így annak taglatata bátran mellőzhető volna és mellőzzük is; hirlapiról tisztünk az mban kötelességünkké te zi, hogy pár megjegyzést kockáztassunk és pedig kizárólag a pártállásra és pártokra vonatkozólag mondottakra.

Perczel Miklós pártonkivüli programmal választott meg és, mint kijelenti, ez álláspontjához most is hű, a mennyiben nem szándékozik sem a kormánypárthoz, sem a függetlenségi párt-hoz, sem a mérsékelt ellenzékhez csatlakozni.

Helyeseljük ez elhatározást. Elismerjük a párton kivüli állásnak, ha parlamenti szükségességét nem is, de kényelmességét [és ezt mindenekfelett,] célszerűségét és jogosultságát bizonyos esetekben, midőn például valamely képviselő vagy mert magát egy bizonyos pártvezérnek alárendelni nem akarja, vagy mert bizonyos párttól személyi okok távoltartják, a másik pártba való belépését pedig elvi különbségek kizárják — egyik párthoz sem csatlakozik.

De a pártou kivüli állásnak nemcsak előnye, kényelmei vannak, hanem szigorú kötelezettségei is.

A pártonkivüli képviselőnek nem

szabad pártjelszavak után indulni, nem szabad a népszerűséget keresni, nem szabad a tömegnek hódolni, hanem az ország szükségletei és a közélet alkotási fölött szigorú szemléletet tartva, kötelessége csak a valóban szükségest, csak a valóban kivihető követelni és az alkotó államférfiakat — a párt szempontokon felülemelkedve — egyedül tet-teik után, alkotásaikat pedig, ugyancsak a párt szempontokon felülemelkedve, egyedül tárgyi értékük szerint megítélni és méltatni.

Nem mondjuk, hogy Perczel Miklós mind e tekinteteket figyelmen kívül hagyja, de beszámoló beszédében foglalt kijelentései után ki kell nyilvánítanunk, hogy e szempontokat a kormány-párt és annak vezető férfiai megítélésében mellőzte.

A beszámoló beszédéből kitetszik, hogy Perczel Miklós nem helyesli a külügyi politikát; szerinte a kormány-párt minden önállóságából kivetkőzött gépezet, melynek legnagyobb része csak hivatal, beneficiumot és érdeket hajhász (a jó hazafiak kizárólag az ellenzéken találhatók,) kiknek közjogi felfogása a hazai a r u l á s s a l határos; a pénzügyi egyensúly helyreállítása csekélység és az erre hozott áldozatok hiába valók, mert gazdasági tönknek megyünk eléje; hibáztatja a konverziót, melegséget keres és talál a véderő vita folyamán az ellenzék egyesei által eljátszott undorító parlamenti botrányokra, szóval: e beszámoló beszédéből úgy tűnik föl Perczel Miklós, mint telivér

A „PÉCS TÁRCAJA.

Téli alom.

Gyűjsünk tüzet, melegedjünk!
A télapó megérkezett,
Fagyos csókja claltatá
A haldokló természetet;
Csikorg a fagy, dermeszt a lég,
Pereg a zuzmora . . .
Hőpillangók szállonganak
A jégvirágokra.

Éled a tűz, lobog a láng,
Bemelegszik a kis szoba,
A lég langyos, meleg, mintha
Délzaki nyár heve volna . . .
Kis kanárim csicsery, dalol,
Én meg gondolkodom
Azokon a verőfényes,
Régi jó napokon.

Átálmodom sorra mindazt,
Mit egykoron végig éltem,
A képzelt élm rajzol
Mindent, mindent, muló képen;

Matatvány Várady Ferenc legközelebb megjelenő „Emléki” című költeményeiből. Ára füve 1 frt 20 kr, díszkötésben 2 frt. Megrendelhető Engel Lajosnál és a szerzőnél.

És én hosszan elmerengve
Nézem minő szépek:
Multam boldog emlékei —
A ködfátyol képek.

Édes álmok, szép ábrándok,
Környezetek tovább, tovább,
Mint környezi nyár derekán
A pusztákat a délibáb —
S a multat, mely nem tér vissza
Az idő szárnyain:
Óh! hozzatok azt ti vissza
Abrándos álmaim!

„N á n i.”

(100 arannyal jutalmazott eredeti népszimű. írta Follinus Anrel. Elő zör adatot a népszinházban 18.9. november 15-én.)

A „Pécs” eredeti tárcája.

Midőn a zöld asztalnál helyet foglaló pályabírák Follinusznak „Náni” című népsziművét találták érdemesnek a 100 aranyból álló jutalomra, már akkor kimondották a bírák, hogy a műnek irodalmi értéke alig van, A bírák ebben nem is tévedtek, mert ezt a kijelentést az első előadás fényesen igazolta.

Premiér már rég nem vonzott oly válogatott közönséget a népszinházba, mint épen „Náni.” Hiába, látni akarták a 100 aranyos darabot, A

népszinház minden zúga megtelt a zsufolásig. A pesti pécsiek és a pécsi pestiek mint Follinus barátai és ismerősei oly számban és oly előre praeparalt kezekkel jöttek a randesvovushoz, hogy Follinusnak mitől sem kellett tartania, bár „Náni” idegessége folytán, ki a délelőtti folyamán szabónéjával ugyancsak összetűzött, majd hogy darabváltás nem történt, no de e rossz omen szerencsére elmaradt. Végre is Erkelnek a darabhoz irt fülbemászó zenéje elhangozván, fölgördült a függöny a közönség száját és szemét tató kíváncsisága mellett.

A szinpadon vendégfogadó áll. előtte tekepályával, jobboldalt asztalok és székek a vendégek számára. Ö.zv. Molnárné asszony (Pártélyniné) örömtől repeső arccal meséli tényérokat törülgető pincrjének, hogy délelőtti 11 órakor Józsi (Vidor) nevű káplár fia hazajön a boszniai occupatióból. Molnárné asszony, hogy fiának meglepetést szerezzen, Szilárd Péter (S z a b ó) nevű rokonával abban állapodott meg, hogy ennek Rózi (Csongori Mariska) leányával össze fogja házasítani és hogy az örömbirt Józsi jövetelére vonatkozólag Szilárdékkal közölje, már előző este meghagyta Bódi nevű fi-jabb, de hülye fiának, hogy Rózinak adja tud-tára, miszerint Józsi holnap megjő. Minthogy már késő este volt, a fu az izenetet nem vi-hette el Szilárdékhoz. De hogy reggelig el ne feledje, egész este dudolgatta az ágyban „ho-l-

lóst életét. — A szép multság a legjobb hangulatban jóval éjjel után ért véget. — Perczel Miklós képviselő hétfőn éjjel utazott vissza a fővárosba.

— **Felolvasás a színház javára.** V. Fintha Dénes pécsi rajztanár ur. ki a nagym. m. kir. kultuszminister úrnak 39415/887. számú körrendelete következtében, saját találmányát i. i. stymographiai házilag kezelhető, olcsó és gyors nyomjelzési (előnyomási) módozatát, annak elterjedése végett az ország minden leányiskolájában s legutóbb a szerb kormány meghívásafolytán a belgrádi állami iskolában is betanította, városunkban az építendő színház javára két előadást rendez.

Ezen stymographiai házilag kezelhető előnyomás előnye a következők:

1-ször E módszerrel bárki is képes bármely kivondható legdiszesebb rajzot, diszitményt, agydonogramot annak néhány perc alatt mintává alakítani és vászonra, selyemre, posztórra, sőt báronyira is, azt akárhány példányban többszörösíteni.

2-szor felette olcsóba kerül. Például egy 10 láb nagyságú mintalap, melyről 10,000 példányt is lehet nyomjelézni, alig kerül 10 krba. holott az eddig használt ugyanekkora chliché 15—20 ftba került.

3-szor. Az ezen taneszközzel való munkálás tökéles, tiszta nyomat hagy hátra a szöveten.

4-szer. A nő — ennek ismerete által — egész életére megszabadul az előnyomatás költségeitől.

Lombfűrészelésnél a többszörösítés ezen módozat által felette meg van könnyítve.

Ezen egyszerű és könnyű kezelési előnyomási módozat célja, hogy az eddigi házon kívül készített előnyomás egészen hazivá tétessék, e cél pedig könnyű kezelés, olcsóság és tökéletes eredmény által el van érve. Az előnyomás nem géppel, hanem háziszerekekkel történik, melyek egy család életére legföljebb 1 ft 60 krba kerülnek.

V. Finta Dénes ur két egymással össze függő előadását a négyveteli gyermekkert helyiségben tartja, az első (elméleti) előadást december hó 2-án kedden, a második (gyakorlati) előadást pedig december hó 4-én szerdán d. u. 5 órakor.

Ugyanazon előadások alkalmával be lesz mutatva — illetve tanítva az üvegre való edzőrajz és egy — eddig nem ismert új találmány módozata, melylyel fél perc alatt bármilyen szép rajzot sőt maradandólag üvegre lehet festeni.

Minden látogató iránt és papírt hozhat az előadásra magával jegyezni.

B lépti díj egy egy előadásra 60 kr., a két előadásra egyszerre váltva 1 ft. Jegyek előre válthatók: Valentin Ottó, Domján L., Engel Lajos, Hochreiner és fia kereskedésében és az előadások alkalmával a pénztárnál. Felülírtetések köszönettel fogadtatnak és hirtaplilag nyugtáztatnak.

Az előadások alatt rögtönözve rajzolt üvegtárgyak a hallgatók között kiorsóltatnak.

Az előadásokon urak is vehetnek részt.

Ez előadások látogatását, úgy azok közhasznosságát, mint jótékony célját tekintve melegen ajánljuk Pécs sz. kir. város közönségének. A színházi bizottság.

H I R E K.

Hymen. Névéry Endre dunaföldvári néptanító eljegyezte ugyanott Eichenmüller Emília k. a. t. — Demuth Gyula ózsáki tanító 12 éán vezette oltárhoz Baján Mészáros Irén k. a. t. — Dr. Hoffmann János ügyvédjelölt szombaton vezette oltárhoz Haffner Mariska k. a. t. — Justus Miksa borkereskedő 24 ikén vezeti oltárhoz Nagy-Kanisán özv. Rosenberg Izraelné leányát: Adél k. a. t.

A király adománya. Ö Felsőge a király a vörösmartói r. k. hitközségnek iskoláépítési célokra magánpénztárából 100 frtot adományozott.

Akik a banketten nem voltak ott. A Perczel-banketten föltűnt és a képviselő, mint beszédéből kitűnik, rossz néven is vette, hogy a város főbb tisztviselői közül a banketten senki sem jelent meg. Erre vonatkozólag közlik velünk, hogy a főbb tisztviselők közül többen pártkülönbösg nélkül jegyeket váltottak a lakomára. Történt azonban, hogy a bankett rendezői a polgármestert oly későn és oly körülmények között hívták meg a lakomára, hogy a meghívás még udvariasságnak is igen fagyos volt; ehhez járult, hogy a képviselő ur a város polgármesterét nem találta szükségesnek a látogatásról és itt tartózkodásáról értesíteni, mely körülmények a polgármestert a bankettől való távolmaradásra bírták meg, főmük mellőzését magukra nézve is sértőnek véve, a városi tisztviselők is önként követtek, mi: nem is lehet fölülk rossz néven venni.

A föltűnt csillag! Barbi Alice k. a. a kitűnő olasz énekesnő, ki a mult télen nálunk tartott egy hangversenyével közönségünket meghódította, ismét körünkbe jön és hangversenyét f. évi december 2-án tartja meg a Hattyu nagytermében. Bizonyára örömmel veszik ezen hírt közönségünk közül azok, kik Birby művészetében már gyönyörködtek. Azok pedig, kik e rendkívüli élvezet hiányát érezték az idén fal fogják használni az alkalmat és meghallgatják B a r b i Alice kisasszonyt. A fővárosi lapok értesítése szerint f. hó 15-én tartott hangversenyén, a vígadó nagytermében az összes jegyek elfogytak. ugyszintén f. hó 25-én tartandó hangversenyére is. Kövessék mi is ezt a példát, mert a nagy művésznő a vidéki városok között csupán Pécsét és Kassát látogatta meg. A nálunk tartandó hangverseny műora a következő: 1. Donizetti: Arie al dolre quidami. 2. Gluck: Tu fai la superbella; Pacielletto: Le Zingarella. (Az 1. és 2. számuk 18-ik százaadbeli

o'asz dalok.) 3. Schumann: Seit ich ihn gesehen. Er der Herlichste. Ich kann nicht fassen. Widmung. 4. Haydn: Oft sagt die Mutter. Brahmstöl: Vergebliches Ständchen. Chopin: Aime moi. — Jegyek előre válthatók Valentin K. fia könyv- és zeneműkereskedésében.

Halálozás. Máté Balázs kistótfalui ref. lelkész édesanyja: Máté Jánosné szül. Molnár Terézia meghalt Nagy-Köröscsön 81 ik évében. — Niece Simonné született Puszka Jozefa meghalt 64-ik évében. — Mátyásévits Ferenc volt pécsvárad postamester meghalt Pécsváradon. — Laug Hermann kereskedő meghalt f. hó 20-án életének 67 ik évében. — Molnár Lajos államasvati üzletgyakornok meghalt Hőgyészen.

Uj ügyvéd. Dr. Nemes Sándor pécsi fiatal ügyvéd Ujvidéken ügyvédi iródat nyitott.

Felolvasás. E g r y Dezső ur holnap éredekés felolvasására — melyet mint már említettük II. Lajos bajor király kastélyairól, úgy Páris és Svajczer tart — fölhívjuk olvasóink becses figyelmét. A felolvasás a négyveteli (kert-utcai) nagytermében délután 5 órakor veszi kezdetét. Jegyek 50 krjával előre Hochreiner J. és fia papirkereskedésében (Széchenyi tér) és a pénztárnál válthatók. Tanulójegy 20 kr. A terem füve lesz.

A „pécsi szőlősgazdak egyesülete” által f. hó 17-ikére összehívott közgyűlés a megjelent tagok elégtelen száma miatt megtartható nem volt, miért is f. hó 24-ikére az egyesület tagjai újból összehívatnak és a megjelenő tagok érvényes határozatot hoznak. A közgyűlés a városi háza közgyűlési termében d. u. fél 4 órakor tartatik. Tártyak: 1. Évi jelentés. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Tisztújítás. 4. Indítványok. Pécsét, 1889 nov. 18. Tisztelettel az elnökösg.

A pécsi kath legényegylet f. hó 24-én vasárnap este fél 8 órakor saját helyiségében megkezdő előadást rendez, mely alkalommal szünet körül másodsor a „Tót leány” eredeti népszínmű 3 felvonásban. Helyárak: 1. hely 60 kr., II. hely 40 kr., állóhely 30 kr., tagok félóron.

Adohivatal kap. mint a „Szegszárd Vidéke” írja, Bonyhád város.

Főszolgabírói változás fog megejtetni a közlegő tisztújítás alkalmával — Tolnava megyében és pedig a dunaföldvári járásban. Az e tárgyan tartott főisp. ni értekezlet kimondta, hogy e járásban a hivatalos ügybizottság és kötelességérzet teljes hiánya oly nagy bajt képez, hogy azt a törvény által meghatározott és az ellenőrző közegek kezébe adott fegyverekkel orvosolni már lehetetlen, miért is e hivatal a jövőben más kezreke bízandó. A főszolgabírói állásra Orosz Endre I. aljegyző jelölt-tett. — Ez aztán beható kritika és radikális orvoslása a bajnak.

A pécsi posta és távirtda igazgatóság szerint a ciki postahivatalnak a bonyhádval

egyszer találkoznak; e návság azonban annyira lehéti érdekfűződését Riza irányában hogy Náninhoz siet és őt kezdő zaklatni szerelmi válmomásaival, de midőn róla mitsem akar tudni, egy gyors recouséval Rízához simul és főve, hogy onnan is „spregő”-ik, retrálál Rózával, miut restobankkal.

Igy ér véget az első felvonás, mely alatt a közönség egyik habota után a másokra fakad, de csak azért, hogy a következő felvonások alatt annál szomorubb hangulatba ragasztassék. És így is történt. Molnárné asszony feltárja Józsi fia előtt, hogy anyagilag teljesen tönkre mentek és mindenök, mi eddig birtokukat képze, Szilárd Péter tulajdonába ment át és a helyzetben csak az javitana, ha ő Rózát feleségül venné. Józsit ez keserűen érinti, mert fél, hogy a Kreuzer család őt csalónak fogja nevezni, kiknek ugy beszélté, hogy anyja jól bírja magát. Náninhoz való visszama azonban legkevésbé sem jön meg és csak alkalomra vár, hogy Náninak elmondja a nem várt csapást. Náni vigasztalja Józsit, hogy csak véte lehet b'odog még akkor is, ha munkával kell keresnie kenyérét. De ekkor előlép Szilárd Péter, ki pressiót akar gyakorolni Józsiira, hogy Nániról, ki után ő áhútozik, mondjon le és vegye el Rózát; ha pedig ezt nem tené, executiót küld azonnal nyakára. Az öreg Kreuzer értesülve a bukásról mely Józsi anyját érte, csal-

lással vadolja őt és megtagadja tőle leányát, hasztalan siránkozik Náni, hogy ő Józsit mindenkinél jobban szereti, de lehéti az öreg őt csakhamar, mondván: „gyűvöl az egy esztendő, egy van gyerek, gyűvöl a két esztendő, két van gyerek, gyűvöl a három esztendő, három van gyerek, gyűvöl hat esztendő, ó van gyerek.” Erre Náni egy elég okatlan fordulattal odigérkezik a kopaszfejű ga dag Szilárdhoz, mi fölött Józsi annyira föllobban, hogy téli tárcáját előrúntva, Náni lábait elé veti, mint oly nő elő, ki csak p uzen vásárolhat meg. Így ér végett a II. felvonás, mely már koráutem mulattatta a közönséget oly mértékben, mint az első. Mintha azt kiabálta volna a közönség: „panem et circenses” boházot! drámát a nemzeti színházban is láthatuak.

Végül a harmadik felvonásban olyannyira drámai hangulatba csap át a darab, hogy attól tartottunk, hogy még tragoediává lesz. Náni koszorut helyez Józsi atyjának sírjára és ott térdepelve imádkozik, midőn Józsi jön. Józsi még mindig a harag és dühtől fuldokolva lerántja a koszorut és földre dobja. Náni esdekel, hogy tegye vissza a koszorut, mert ő azt tiszta szívvel adja és csak egy virágot akar a koszoruból örök emlékül. Most eljön Náni apja, ki leányát hazaviszi Glogovára; Náni és Józsi némán bucsuznak egymástól, csak szemek be-

szélnek. Józsi atya sírjához megy, pár hatyudat énekel, miközben a szinpad hátterén keresztülroboz a szekér, melyen a Kreuzer család utazik; Józsi ez a végtetekig viszi, előrtutja revolverét felhuzza a kákast, a revolver elűl, de Sándor az utolsó pillanatban rohanva jött és megakadályozta, hogy a golyó babát is találjon, az a légbe röpült. A nagy durranásra Kreuzerék leszállva a kocsirol, odasietnek a tett színhelyére. Az öreg Kreuzer látva, hogy Józsi az örülésg szereti Nánit, nem gördit most már akadályokat a házasság elé, Szilárd Péter pedig lemond a Molnár család iránti követeléseiről, Róza Sándoré lesz, a sváb család élénekli a szép „mutterlied”-et és a függőny legördül.

Szünni oem akaró tapsviharral hívták ki a sváb családot több ízben az egyes felvonások végén. A szerzőt ötször hívtá a lámpa elő a közönség, kit azonfeül Náni, a szép sváblány egy gyönyörű virágoktrétával tüntetett ki.

Bár a közönség nagy részét a darab alig elgítette ki, mindazonáltal hiszszük és reméljük, hogy a svábcsalád és az oly pazarul humoros első felvonás elég garantíát nyujtanak arra nézve, hogy még soká telt ház fogja nézni Nánit, mely alig egy hét leforgása alatt hatszor „csinált” telt házat.

Radnai S.

való összeköttetése november 16-tól kezdve megszűnt és helyette a postahivatal a cíki vasúti megállóhelyre költöttek össze minisiteri rendelet folytán. Ugyancsak a pécsi posta és táviratigazgatóság tudatja, hogy folyó évi december 1-től kezdve Tamási és Szakály között kétszer közlekedő kocsiútdönt-postajárat rendezet be.

Dr. Haynald Lajos bíboros érsek egészsége, mint az „Ujvidék” Kalocsáról közvetlen forrásból értesül — folyton javul. Ő eminciájára minden iránt a legmelegebben érdeklődik és szép, nehéz leveleket mond tollba; csak azon töprenkedik, hogy ő, a ki egész életén át mindig és annyit dolgozott, most nem dolgozhatik, mert csak keveset képes olvasni és írni, orvosi pedig egyáltalán mindennemű szellemi foglalkozástól eltilították. December elején déli vidékre fog menni a téli zord idő elől, egyelőre Meránba, onnét Nerville és Mentonéba.

A színtügyi bizottság elnöke nevében fölkerjük a gyűjtő urakat, hogy gyűjtő izeiket az esetleg nálók levő pénzösszegekkel és a hátralékok kimutatásával együtt f. év végéig a városi pénztárnál a lebonnyítás megejtetése végett beadni sziveskedjenek.

A mohácsi kaszinó f. évi november hó 23 és 24. napjain saját helyiségében 25 éves fennállási ünnepélyt rendezi. melynek sorozata a következő: I-ső rész. Az ünnepély f. hó 23-án egy a kaszinó és az iparos kör műkedvelői, ugy a mohácsi dalárdá közreműködésével allegorikai képekkel rendezendő estélyily veszi kezdetét, melyet előadás után tánc követ. Ezen estélyen a belépti díj személyenként 80 kr. (igényjegy birtokosok részére 60 kr.), fiataliság részére álló hely személyenként 50 kr. II-ik rész. Az ünnepi díszközgyűlés másnap, vagyis november 24-én fél 11 órakor tartatik, melyre minden meghívott szabad bemenettel bír. Ezt befejezésül követi fél 1 órakor a kaszinó természeténél részvételével rendezendő banquette. Egy teríték ára bor nélkül 1 frt 50 kr. A banquettehez tájékoztatás végett f. hó 22-ig kell jelentkezni az egyesületi igazgató dr Rüll Béla urnál vagy az egyleti vendéglőnél.

A Magyarországi Néprajzi Társaság november 2-án és folytatólag 16-án tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy hivatalos közlönyét havonként három ivnyi terjedelemben, még e hóban megindítja és szerkesztőnek dr Réthy Lászlót, jeles ethnografusunkat kéri fel. Az elnöknek az alapszabályokra hivatkozó előterjesztése Herrmann Antal felkérték, hogy az egész világ szakkörében elterjedt és elismert szakközlönyében havonként egy ivet szájjon arra, hogy a társaságot a külföld előtt képviselve, valamely nyugateurópai nagy nemzet nyelvén közölje a társaság hivatalos közleményeit és ismertesse működését. Ugyanezen ülésen az választmányi kiegészítése céljából a következő szakosztályokat alakították meg: I. Népfajk szerinti szakosztályok. Magyar: elnök Jókai Mór, szakelődök Bakcsay Sándor és dr Réthy László. Székely: elnök br. Orbán Balázs, szakelődök Király Pál és Kozma Ferenc. Csángó: elnök hg Odessalchi A., szakelőd dr Szadeczký Lajos. Palóc: elnök br. Nyári Jenő, szakelődök Mikszáth Kálmán és Pintér Sándor. Délvidéki német: elnök dr Schwikker I. H., szakelődök Herrmann Antal és Szentkláray Jenő. Dunántuli német: elnök Schneller István, szakelőd Kurz Sámuel. Erdélyi szász: elnök dr Teutsch G. D., szakelődök Meltzl Oszkár és Wolf János. Szepesi német: elnök Sponer Andor, szakelődök Lindner Ernő és Weber Samu. Horvát: e szakosztály szervezése későbbre halasztott. Szerb: elnök br. Nikolics Fedor, szakelődök Hadzsics Antal és Popovics István. Bunyevac: e szakosztály szervezése későbbre halasztott. Bolgár: elnök Czirbusz Géza, szakelődök Koszilkov Lipót és Strausz Adolf. Tót: e szakosztály szervezése későbbre halasztott. Rutén: elnök Firich Gyula, szakelődök Csopely László, Drohobeczky Gy. és Zloczky M. Lengyel: elnök gr. Zalusky E., szakelőd dr Fialowszky L. Vénd: e szakosztály szervezése későbbre halasztott. Rumén: elnök dr Marinescu A., szakelődök Alexics György, Mailand Oszkár és Moldován Gergely. Olasz: e szakosztály szervezése későbbre halasztott. Görög: elnök Lyka Miklós, szakelődök Talios György. Örmény: elnök Molnár Antal, szakelődök dr Patrubby L. és Szongott Kr. Ci-

gány szakosztály: elnök József főherceg ő Fensége. helyettese P. Thewreuk Emil, szakelődök Herrmann Antal. Bosnyák: e szakosztály szervezése későbbre halasztott. Finugor: elnök Budenz József, szakelődök Munkácsy Bernát és ifj. dr Szinnyi J. Török: elnök Vámbéry Armin, szakelődök dr Kunos Ignác és Thury József. II. Folklore (népnépvilág hagyományok): elnök dr Meltzl Hugó, szakelődök dr Katona Lajos. III. A néprélet használati tárgyai: elnök gr. Zichy Jenő, szakelődök Gyarmathy Zsigáné, Herman Ottó és Xantus János. IV. Népzene: elnök gr. Zichy Géza, szakelődök Bartalus István, Káldy Gyula és Kvhács H. V. Anthropológia (embertan): dr Török Aurél, szakelődök Pápay Károly. VI. Demográfia (népeltér): elnök Keleti Károly, szakelődök György Aladár, Körösy József és dr Thirring Gusztáv. VII. Palaethnológia (ősünet): elnök Pulszky Ferenc, szakelődök Torma Zsófia, Fröhlich Róbert és Wosinszky Mór. VIII. Graphika (a néprélet tárgyai és jeleneteinek képművészeti ábrázolása): elnök Székely Bertalan, szakelődök Peszty Árpád, Huszka József és Roskovics Ignác. A kijelöltek legnagyobb része azóta már hivatalosan bejelentette megbízása kieszegése elfogadását.

A tisztújítás megelőző főispáni értekezlet Tolnavármegyében hétfőn tartott meg. Alispánú jelöltet Simontsits Béla, főjegyző: Madarász Elemér; árvaszéki elnök: Kurcz Vilmos; tiszti ügyész: Fördös Vilmos; árvaszéki ülnökök: Vargha Lajos, Pap Gyula, Korbonits Dezső. Haypál Sándor és Kálmándi Ernő; jegyző: Nagy István. Főszolgabíró a központi járásban Gerenday Lajos, szolgabíró: Dóry László; völgység-i járásban főszolgabíró: Dóry Pál, szolgabíró Németh János; dunaföldvári járásban főszolgabíró: Orosz Endre, szolgabíró: Szentiványi Miklós; simontornyai járásban főszolgabíró: Fonyó László, szolgabíró: Pesthy Elek; dombovári járásban főszolgabíró: Szévald Mór, szolgabíró: báró Rudnyánszky István. I. aljegyző: Novák Sándor. II. aljegyző: Darócy Aladár; III. aljegyző: nyitl kérdések nyilváníttatott; főpénztárnok; Mody László; Ellenőr: Antal Ferenc.

A „Magyar Néprajzi Társaság” december hó 7-én szombat d. u. 5 órakor az akadémia heti üléstermében tartandó II. felolvasó ülésének tárgyai: 1. Dr. Szendrey János: Egy XV. századbeli magyar népdal-gyűjteményről. 2. Dr. Pápay Károly: Szibériában, a vogulok földén tett utazásom ethnographiai eredményei. 3. Kiseb közlések, könyvismertetések és bírálatok.— Már a harmadik (január havi) előadás tárgysora is megvan körülbelül állapítva. Előre jelezük belőle már most dr Katona Lajosnak, a társaság búzgó jegyzője és egyik megalkotójának előadását: „A magyar mytologia eddigi tévedés és ezental követendő módszeréről.” A sok tekintetben érdekesnek ígérkező felolvasásról annak idején kimerítő ismertetést fogunk közölni.

„A pécsi egyházmegye alapítása és első határai.” Ily című értekezést olvasott fel a napokban Ortvay Tivadár a jeles történetbuvár az akadémia II. osztályának felolvasó ülésén. Értekezése szerint a pécsi egyházmegyét szt. István alapította; de az alapító oklevél nem maradt fenn, csak ujabbkori másolatok ismerjük, a melyek csakonk közlik az eredetét; hiányzik belőlük a dotáció. Ez oklevél szerint a püspökség 1009-ben keletkezett, de ez évszám csakis az expedialásra vonatkozatható, mert, hogy a püspökség már előbb létezett, az kétségtelen: valószínűleg a veszprémiel és győrirel együtt 1000 vagy 1001-ben alapított; az oklevél későbbben történt expedialása pedig a határok rendezésének nehézsége miatt késétt. Felolvasó kimutatja, hogy a ránk maradt oklevél-másolat tárgyi tartalmára egészen hiteles, s hogy a hitelessége ellen felhozott érvek semmit sem bizonyítanak ellene. Hogy milyen határai voltak kezdetben az egyházmegyének, azt magából az okiratról egész szabatosan feltüntetheti. A határok menetét ismerteti ezután a felolvasó és kifejti, hogy a régi pécsi egyházmegye kiterjedése jóval nagyobb volt a mainál.

Marlitt a csak nemrég elhunyt legkiválóbb német írónd összes regényei jelennek meg 25 krosz illusztrált füzetekben a Singer és Wolfner cég kiadásában. Marlitt regényei ugyan már le vannak fordítva nyelvünkre, ma azonban egy-kettő kivételével mind végleg elfogyott s e körülmény

egyszersmind a legjobb bizonyíték arra nézve, hogy Marlitt regényei, melyek a modern regényirodalom legkiválóbb termékeihez tartoznak, mennyire kedveltek a magyar közönség előtt is. A gyűjtemény Marlitt talán legérdekesebb regényével „A vén kisasszony titka” cíművel kezdődik, ezt fogják követni: „A pusztai hercegnő”, „Második feleség”, „Aranyos Erzsike” stb. című művei. Az új gondos fordítás, valamint az igen díszes képekkel ellátott kiadás bizonyára még több olvasót fog szerezni Marlitt regényeinek. — Minden 2 hétben egy 25 krosz gazdagon illusztrált füzet jelenik meg.

Nemény ifjasszonyoknak, kikhez a szó fér. Hőke Lajostól közli a „Tolnamegyei Közönség” a következő sorokat: „A jövő év elején, miként ezéltt tíz évvel, ismét népszámlálás lesz. 1879-ban a „T. K.” egy vezércikkézője azt írta, hogy ismer három magyar reformatus közönséget hol a népszám tíz év alatt legalább háromszázzal megfogyott. (Én is tudok egvet, hol az ötven év előtt 900 lélek, ma 700-ra apadt) Hát a jelen évtizedben mennyire fogyott a magyar faj? Az erkölcsnemesítő társulat, ha szemlét tart az ily faluk fölött: meglepetve látja, hogy a meddő menyecskék vasárnapokonct hogyan síbnegek-síbognak selyemruhájokban! A termőföldtől megkívánják, hogy nemcsak a belévetett magot adja visza, de élelemre, pénzélsere való szaporítékot is adjon. Ők, az ifjasszonyok, a természetet e rendjé nem akarják magokra nézve követni. A hajdani regévilág barciás amazonjai saját női köztársaságot képeztek. Évenként egyszer fogadták a vidéki férfiak látogatását. A fiu született megölték, a lányt magok közé fölnevelték. A sárközi amazon anyák, ha egyetlen leányuknak a faluban nem akad az egyetlen fiak közt legénye; másunnan hoznak neki férjet. Ezért nincs is a Sárközben egyfolytában száz évig ugyanazt a nevet viselő család. A Példabeszédek könyve azt mondja, hogy a hol asszony a háznál az ur: ott megindul a föld. Ime a Decsen megindult földre a várdombi jó németek csapatostul átköltöznek. A siklósi kalmárnak odaszól a harsányi menyecske: „nekem abból a selyemből adjon, miből a szolgabíróénak adott.” És Harsányban, hol évenként 40 gyermeknek kellene születnie, csak 8—10 születik. Cáfolyunk meg: örvendeni fogok ha nem jól vagyok értesítve. Egyéb iránt, ha az ifjasszonyok gyermeknevelési és szaporítási, polgári és természeti kötelességöknek nem tesznek eleget, az államnak személyi és hadiadóiban rövidségeit okozván, az erkölcsnemesítő-társulat indítványozni fogja, hogy a jobbgyelket, melyet az állam megváltott, az ilyen asszonyoktól s férjeiktől vegye el, és adja át az erre érdemes és szaporább csángóknak és székelyeknek. — Ezek a sorok Tolnamegyében mondták ugyan el, de Baranyavármegyére is illenek. Nem egyszer szóltunk már a baranyai népesség gyér szaporodásának bűnös és átkozott okairól. A javulásra már-már alig volt kiútás, midőn értesülünk, hogy a föltűnő viszonyokkal a helyügyminister is foglalkozik és módokat keres a bűnös üzelmek ellensúlyozására. Lesz is örömkalmunk a tárgyra visszatérni, addig is örömmünknek adunk kifejezést, hogy végre remélhetőleg történni fog e tárgyban valami.

A nyomtatványok, üzleti körlevelek postai szállítási díja, mely eddig 2 kr. volt, a kereskedelmi m. kir. minisiternek legujabban megjelent rendelete szerint f. évi december 1-től kezdve 10 gram súlyig 1 krosz szállítást a tott le. Ezen díjmérsékls azonban csak a magyar szent korona területén feladott ugyanide szóló küldeményekre érvényes, míg ő Felsőége többi orszárai és királysáira nézve az eddigi tarifa változatlanul fennmarad. Ugyazintén érintetlen marad a külföldi nyomtatvány tarifa is. Ezen díjmérsékls különösen a hazai üzleti világnak válik előnyére, a mennyiben árjegyzékek üzleti körlevelek, meghívók, értesítések stb. tömeges szétküldésénél tetemes összeget takarítanak meg. Ezen előny első sorban a pécsi kereskedelmi és iparkamarai titkárnak dr Záraynak köszönhető, ki a legutóbbi egyetemes kamarai enqueten ezen díjmérséklsét meggyőző indokolás mellett a keresk. minisiter kiváló figyelmébe ajánlta. A dr Záray által az említett enqueten tett indítványok közül ez már a harmadik, mely végrehajtva lett. Kívánjuk, hogy a többi 18 indítványa is, különösen pedig a hirlapi hirdetési bélyegdíj eltörlésére vonatkozó, minél előbb ily sorban részesüljön.

Nyugdíjazás. Beszedics Lajos báttaszéki thesianumi uralmai számtartó 25 évi buzgó munkásság után saját kérelmére nyugalmába bocsátott.

A parnellista védők tiszteletldijai. — A parnellista pártmunkák védői, amint Londonból jelentik, igen magas tiszteletldijban részesültek. Lord Russel, Parnell védője 196875 francot és helyettese, Asguith 128125 francot kapott a védencük érdekében kifejtett fáradozásért. Lockwood és Reid a másik két fővédőt egyenként 150.000 francnyi tiszteletldijban részesültek. A díjazás nagyságát még az sem igazolja, hogy mind a négy védő országgyűlési képviselő. A pénz egyébként az amerikai oltványok tükös pénztárából került ki.

Vegyes hírek. Dr. Wajdits Alajos orvos Zalamegyében, a legutóbbi katonai előléptetések alkalmával főorvossá léptetett elő. — Kis Lajos csorna-premontrei kanonok, egykori törjei jószágkormányzó meghalt Csornán, 79. évében. — Gróf F e s t e i t s c h Tassilo Spruraway nevű több győzelmet aratott versenylova kólikában elhullott. — H a l l e r István légrádi postamester meghalt. — D i e n e r János kulai ügyvéd eljegyezte Steblo Flóra k. a. t. a glózsáni lelkész leányát. — M é s z á r o s Ignác ó kánizsai prépost-plébános meghalt 70. évében. — K o l l á r József Ó Bacsán nőül vette Tripolszky László bácsmegyei ármentesítő tiszviselő igazgató leányát: Margitot. — S z i g r i t z Róbert vendéglős meghalt Nagy Kanizsán. — Cservenka község jegyzője: Karl Bálint, ki árvatári sikasztás miatt állásától fölfüggesztetett, f. hó 13-án Szabadkán agyonlőtte magát. — Dr. M i h a j l o v i t s István zombori ügyvéd főfőlyó hó 17-én vezette oltárhoz Steits Mariskát Ujvidéken. — B a l o g h Todor eljegyezte Sááry V. keszthelyi közigazgató leányát. Piroskát.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

R. S. A dolgozatokat megkapták, de nem lévén akut jellegűek és rendkívül elvén foglalat, úgy szintén közlendőkkel túlhalmozva, egyelőre félre tettük. A buzgóságért köszönet. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy S... r nem a mi emberünk. Szivesebben vendök, ha más forrást és jobb szótár használta. Tegyen kísérletet. A címszallagot kijavítottuk.

Róma. Köszönjük az érdeklődést lapunk iránt, minek köszönhetően oly jól esik annál is inkább, mert ritka dolog, hogy baranyai ember szülőföldjéről elszakadva, megemlékezne szűkebb hazája hírlapsíráiról. Szives sorok fölkeltek bennünk a csekémen két éves kedves emléket igert közleményei elé a legnagyobb várakozással tekintünk. Örvendeztessen meg velük mentől többször.

L. J. Az eskime nagyon helyes: sziveskedjék tett tapasztalatait rendszerre foglalni és beküldeni, amikor is készséggel fogunk közölni a most köldött cikkel együtt, mely így magában, a rendszer nélkül kevés is, hözagos is.

Medvin. És Ön csakugyan azt hitte, hogy ily szemtelenséget ki fogunk adni? Mit gondol Ön a sajátóról? Ugy látszik: Ön nem szégyenlő a sajátot a trágárságok köpölgésébe aljas tanú: Az ily dolgozatok beküldése mérénylet a tisztesség ellen. Szerencséje, hogy alneve alá rejtőzött, különben ez iszentkint most teljes nevé alatt olvashatna. Egyszer mindenkorra jegyezzék meg: p i k a n t e r i á k előtt lapunk ha-aljait zárva vannak úgy névtelenül beküldött közlemények előtt is.

Mohács. Elfoglaltságunk oly nagy, hogy maénosok ügyeiben el nem járhatunk: de az ily kívánság akadályos. A hozzánk írtoktól közérdeklő kérdésekre, amennyiben hatáskörünkben áll, szivesen megtelelünk, de csak a szerkesztői üzenetekben. Akik privát ügyekben levélbeli választ óhajtanak, ne resteljen a megfelelő bélyeget mellékelni. Oly elemi dolgok ezek melyeket már tudni kellene. — A kis hírdetében is bent van.

Gabona-Árak.

Hivatalosan feljegyeztettek Pécs szab. királyi város 1889. évi november hó 16-án tartott heti vásáran

	OSZI	IRT	KR	IRT	KR
Buza	tavaszi	—	—	—	—
	uj	7	50	7	—
Kétszere	—	—	—	—	—
	uj	6	70	6	50
Rozs	—	—	—	—	—
	uj	6	40	6	40
Árpa	—	—	—	—	—
	uj	6	—	5	80
Zab	—	—	—	—	—
	uj	6	90	6	70
Bükköny	—	—	—	—	—
	uj	—	—	—	—
Repezo	—	—	—	—	—
	uj	5	90	5	70
Kukorica	—	—	—	—	—
	uj	4	50	4	—
Széna	—	—	—	—	—
	uj	3	—	2	70
Szalma	—	—	—	—	—
	uj	2	—	1	80

Felelős szerkesztő és lapfajlonos:

FEILER MIHALY.

Seiden-Grenadines schwarz und farbig (auch alle Bichfarben) 95 fr bis fl 9.2 p Met. (in 18 Quat.) — Als preiswertes, praktisches Beihnachts Geschenk empfehle ich Hochleid Waiveroben (aus Seide) fl. 10.50 per Robe, sowie fl. 14.25, 17.50, 21.25, 26.25 bis 28.60 nadelfertig. Es ist nicht notwendig vorher Waiver zu kommen lassen, ich taufche nach dem Zeit um, was nicht convenient. Waiver von schwarzem, farbigen und weissen Seidentoffen umgebend. Seidenfabrik Depot & Senneberg (K. u. K. Hoflieferant) Zürich.

Vidéki megrendelések diszkrétio mellett legfontosabb közöletnek. **parisi különleges ségek (präservatif.)**

EREDETI

Kapható: **GRÜNBAUM K.** PÁCSETT, Király utca 15.

A soulac-i apátság (Franciaország) Dom Magnelonne prior Főtiszteendő Benedek-rendi atyái **fogvize, fogpora és fogpasztája.** 2 aranyérem: Brüsszel 1860. London 1884. A legmagasabb kitüntetések. Felhaláltott az 1873-évi évben Bonrasud Péter prio által. A fűtész telendő be nedekrendi atyák fogvi zének használatá napunkint néhány csep pet vízbe véve, megakadályozza és gyógrítja a fogak olvadását melyeknek fehérséget kölcsönöz, a menyiben a foghust erőntti s teljesen egészségessé változtatja. Szolgálatot teszünk tehát olvasóinknak midőn őket ezen régi és praktikus készítményekre figyelmeztetjük melyek a legjobb gyógrszert és a fogfájás ellen egyedüli óvszert képezik. A ház megalapítottát 1807-ben, Vezérügynök: **SEGUIN** 106 & 196, rue Croix-de-Seguey Bordeaux. Kapható minden nagyobb íllatszertésnél, gyógrszertárban és fűszerkereskedésben. Főraktár Pécsett A L T és B Ö H M ursknál

!! Poloskakiirtás!!

TIRGRAM

az egyedül szer, melytel poloskák és ezek patái végképen kiirtatók, kapható a legtöbb gyógrszertárban, fűszer és vegyeskereskedésekben. Egy üveg ára 20, 40 és 60 kr. Főraktár és képviselő Pécsett: **LANGH. FIA** cégnél, Főter. Tirgrammal nagyon könnyen lehet tisztítani, az eredmény meglepő és azonnal látható. Minden üveg Tirgramhoz egy használati utasítás és egy eset van csatolva.

Tirgram megjelölésű az 1889. linzi kiállításban. Francia- és Olaszországban is.

A „PÉCS” KISHIRDETÉSEI. Minden szó egyszeri beiktatása 2 kr. Levélbeli kérdézősködéshez a bélyeg mellékelendő.

Garçon lakásnak vagy irodának alkalmas 3 szobából, konyhából álló lakás a főutcában kiadó. — Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Zongora-órákra ajánlkozik egy jó családból való fiatal nő, kinek győne vállalni egy nagy család eltartásának terhei nyomját. Bővebb értesítést ad a kiadó hivatal.

Szódaviz és pezsgő limonádék (citrom, narancs és málna szórppel) a legegészségesebb és legolcsóbb hűsítő italoknak ajánlatnak.

Mell és gyomor betegeknek nincs hatásosabb gyógrszer, de nincs egészségesebb ital sem, mint a világhírű **pilseni sör** a pilseni polgári sörfőzdéből. 2627

Citera-oktatást magyar és német nyelven, háznál vagy házon kívül, jutányos áron ad egy kellemes külsejű fiatal nő. Hol? Megmondja a kiadó hivatal.

Gyakorlott vincellér aki a szőlőművelésben, zöldajtásban, fa és gyümölcs nemesítésben, és a kertészetben, valamint a borkezelésben is teljesen jártas és a legjobb bizonyítványokkal rendelkezik, mai alkalmazásából országokhoz mérsékelt feltételek mellett ajánlkozik. Bővebb értesítést ad a kiadóhivatal.

Speck gesalzen und geräuchert, jedoch nur prima gesunde Waare, wird in grössern u. kleinern Quantitäten regelmässig wöchentlich von einer ersten Firma gegen Cassa zu kaufen gesucht. Offerten mit Preisforderung und Angabe des angefahrenen wöchentlichen Quantums beifügend sub J. A. 9671. Rudolf Mosse, Wien.

Kitüntetve Csabán Szegeden Pécsett **Lederer Manó** Arany okl. Émelek érem Arany érem

kárpitos és diszitó Pécs, Király-utca 21. sz. Elvállal minden szakmába vágó munkákat a legujabb, legdiszesebb, minden követelményeknek megfelelő kivitelben; ajánlja **kész kárpitos-munkáit** u. m. garnitúrák, pamlagok, nyugvóágyak, **ágyszékeit,** melyek nappal kényelmes karszék, éjjel pedig vendégágyak használhatók. Ablak decoratiók a legujabb minták után izlésesen készítettnek. Mindennemű ágy-betétek, ruganynyal, (lőszőr) afrique-kal jutányosan kaphatók. Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltenek. Butorszövet-minták kívánatra ingyen és bérmentve. **Javítások, átalakítások jutányos áron,** Képviseletek fa- és vasbutorokban.

4691 sz.
k. i. 1889.

Baranyavári járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Baranyavármegye törvényhatósági bizottsága által mult 1888. évi 513—514/kgy. szám alatt hozott határozat alapján s az annak folytán folyó évi 53014. szám alatt kelt magas belügyministeri engedéllyel a hercegszőlősi körjegyzői kötelekből kivált Karancs kisközségnek „nagyközséggé” történt alakulásával együtt, vagyis **Karancs nagyközségben** létesített

jegyzői állásra

ezennel pályázat nyitattik s ez állásnak a községbíró házá-

nál megtartandó választás útján leendő betöltésére határidőül f. évi **november hó 29-ik** napjának d. e. 9 órája kitűzettek.

A javadalmazás következő:

1. Évi készpénz fizetés 800 frt.
2. Megfelelő szabad lakás.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. tc. 6. §-ában előirt okmányokkal, egy a hivatalos **magyar** nyelven kívül a **német** nyelvnek bírását is tanúsító, közhatalóságilag látta-mozott bizonylattal felszerelt kérvényeiket f. évi n o v e m b e r 28-ig bezárólag alulírott nál benyújtsák, mert később érkeztettek figyelembe vétetni nem fognak.

Dárda, 1889. november 11-én.

Sch Károly főszolgabíró.

NEUSTEIN-FÉLE *szukrozott*
SZT. ERZSÉBET *vertisztító*
LABDAGSOK.

Minden hasonló készítményekkel szemben előnyben kell részesíteni ezen labdacsokat, melyek mentesek minden ártalmas anyagtól s a legnagyobb eredménnyel használatnak az altesti szervek betegségeinél, könnyen hasbahatók és vértisztítók. Egy gyógyszer sem kedvezőbb és a mellétt egészen ártatlanabb

székrekedéseket

a legtöbb betegségeknek e biztos forrásait olvasni és cukrozott alakja miatt még gyermekek is szívesen veszik. Ezen labdacsokok dr. Piltha udvari tanácsostól igen megtisztelő bizonyítványal lettek kitüntetve.

Egy 15 labdacsoport tartalmazó doboz 15 krt. egy heugler (8 doboz 120 labdacso) ára csak 1 frt o. é.

Óvás! Minden doboz, a melyen a cég: gyógyszer-tár „zum heiligen Leopold” nem áll és hátsó oldalán védő-gyűntet nem hordja, hamisítvány, melynek megvételétől a közönség óvatik. Igazán kell figyelni, hogy ne rossz és nem csak semmi eredményt fel nem mutatható, de épséggel ártalmas készítményt kapjanak. Határozottan Neustein-féle Erzsébet labdacsokat tározottan Neustein-féle Erzsébet labdacsokat kell kórni és ezek a borítékban és használati utasításon az itt látható alá-írással vannak ellátva.

Főraktár Bécsben: Apotheke „zum heiligen Leopold” des Neustein Ph. Belváros, Ecke der Planken und Spiegelgasse. — Főraktár Pécsett S i p ő e z I, Z s i g a L és az I r g a l m a s o k gyógyszer-tárában. 2899

Bevonul

a zord téli idő, hosz-szas estével; ki ne találna ilyenkor kellemes szórakozást a zenében és kinek ne volna bármely ünnepélyes alkalomra a legkedvesebb meglepetése, ha a szer-tentől egy czélszerű hangszert kapna?

Hangszer ipartelem-pem, mely hazánkban a legnagyobb képességű vállalat, nemcsak zenészek és művészeknek szolgál legzölészerűbb bevásárlási forrásul, hanem feladatul tűztem ki magamnak, hogy mükedvelők s olyanok, kik ezen idegy alatt valamely hangszert ma-guknak elsajátítani kívánnak, ezt könnyen és csekély áldozatok árán megtehessek, sőt olyanok számára is gondoskodva van, kiknek épséggel nincs módjukban valamely hangszert megtanulni — Kinek semmi zenei képessége nincsen, mechanikai hangszereim segítségével élvezetes estéket szer-zhet magának. Mindennemű hangszerek és zónélőművek javítása szakszerű pontossággal elvégzettetik és ócska hangszerek cserébe is elfogadtatnak. Kívánatra nagy képes hangszerkatalógusom ingyen és bérmentve megküldetik, melyben bő-vebb felvilágosítás található. Harmonikáról külön árjegyzék jelent meg.

STERNBERG ARMIN

legnagyobb képességű hangszerkészítési ipartelepe
Budapest, VII., kerepesi-ut 36. sz.

Kaphatók a naptárak minden naptárelárústónál.

könyvkereskedése Pécsett.

ENGEL LAJOS

ezintü képes naptár, kiadja

„FÜNKIRCHNER BOTE”

Német nyelven megjelent a

sásdi bíró eseténük leírása.

szolgálat; különösen föltűnést kelt a

müküldetésen kézikönyvül

sib. széküldetésnél

gyakori esetben mint pl. meghívók, körlevelek

védék, jegyzők stb. köréből és minden házban

gyöbbrészt tisztviselők, virihisták, orvosok, ügy-

ranya, Tolna és Somogy megyében lakó na-

Cimtartára körülből 8000 ezimet tartalmaz Ba-

tartalommal.

Szamos képekkel és változatos mulattató

ára 40 krajczár.

az 1890-ik évre

PÉCS-BARANYAI KÉPES NAPTÁR

1890. évi január hó 1-ével új előfizetést nyitunk a

„MERCUR”

20. évfolyam. hiteles sorsolási tudósítóra. 20. évfolyam.

A nagyszámú sorsolási lap közül a „Mercur” az elismert megbízhatóságával legfokéletebben és világosan szerkesztett hazusi jegyzőkönein fogva kitűnik. — A „Mercur” magyar-német szövegben hónapankint 2—3-szor jelenik meg, nyomban minden nagyobb és fontosabb húzas után.

Mindeu előfizető ingyen kapja a „Mercur”

Sorsolási évkönyvét

1890-ik évre,

mely teljes hátralek-kimutatást tartalmaz az összes 1889. december végeig ki-sorsolt és még be nem váltott magyar, o ztrák és külföldi sorsjegyekről, továbbá az

általános sorsolási naptárt

1890. évre.

Mindamellétt, hogy a „Mercur” anyaga napról napra szaporodik, a lap előfizetési ára változatlan marad és pedig

egész évre 2 frt

bérmentes postai széküldéssel együtt.

Mutatványszámokat kívánatra egy egész hónapig ingyen és bérmentve küldünk.

Előfizetéseket elfogad

A „MERCUR” kiadóhivatala
Budapest, V., Dorottya utca 12.

2897

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerenésém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy a Széchényi-téren levő

divatáru üzletemet

teljesen újonnan és dusan fölszerelve **Király-utca 1. szám** alá helyeztem át.

Ez alkalommal a következő cikkeimre hívom föl a figyelmet: **flanel és kázan,** legújabb ruhakelnek, különösen kész felöltők, vásznak, asztalterítők, butorkelmék, női és férfi **kész féherneműek** stb. a legnagyobb választékban.

Miként eddig, úgy ezután is fő törekvésem lesz t. vevőimet pontosan, jól és a legjutányosabban kiszolgálni, miért is kérem nagybecsű bizalmukat és megrendeléseiket továbbra is.

Tisztelettel

KEPES KÁLMAN.

PÉCSETT.

Hirdetmény. 2895

Alólirott Vaiszló község előlárósa részéről ezennel közliré tétetik, hogy az államkincstártól a község által bérbe vett [regale] italmérési jog és a községnek koresmahelyiségnek alkalmas három háza melléképületekkel s belseéggel **f. évi december hó 5-én d. e. 10 óraker**

Vaiszlóban, a körjegyzői iroda helyiségeben egység, illetve szóbeli ajánlat útján 3 [három] egymást követő évre vagyis 1890. évi január hó 1-től 1892. évi december hó 31-ig bezárolag kiadni fog.

A bérleti feltételek a körjegyzői irodába betekintheők.

Vaiszlón, 1889. november hó 20-án.

UNGER EDE,
körjegyző.

KIS SIMON JÖZSEF,
bíró.

Eddig fölülmulatlan.

MAAGER V.

valódi, tisztított

CSUKAMÁJOLAJA

Maager Vilmostól Bécsben.

Megvizsgáltatván az első orvos tekintélyek által, könnyen emészthetősége miatt gyermekeknek is különösen ajánlható és rendeltetik is mint a legoszób, legjobb, legtermészetesebb és elismeres szerint leghatnatosabb szer mell- és tüdőbajok, skrophein, zsugorodás, daganatok, bőrküüések, mirigybetegségek, erőtlenség stb. ellen, egy üveg l frtert kapható a gyári raktárban Wien, III. Bez. Heumarkt 3, valamint

az osztrak-magyar monarchia

legtöbb gyógyszerárában és ásványviz kereskedésében, valódi minőségben.

Pécssett: Sipőcz István, Zsiga László, ifj. Erreth Janos és az Irgalmasok gyógyszerárában, Reeh Vilmos, Spitzer Sandor fia, Kozsl Janos kereskedésében. 2855

„Első pécsi temetkezési intézet Kegyelet”

O-posta-utca 22-dik szám,

elvallalja a temetkezések rendezését

a tulajdonát képező, francia minta szerint épített díszes lögmozgató üveg- és nyitott halottas koszáiban, itt helyben és vidéken, olcsón és legszébb kivitelben.

Díszes ravatalozások fölallítását minden osztályhoz.

A halottak szállítását minden irányban Raktár érc- és fakoporsókból, szemfedők, sarkoszonok, férfi és női halottas ruhákból. A pontos kivitelért az intézet alólirott tulajdonosai kezeskednek:

Hoffmann Károly, Edhoffer Ferencz, Harti Ferencz, Szigriszt Janos, Kindl Ferencz, Lauber Rező.

Tüzelő fát

a legjutányosabb árért szállít a téli időnyre

SPITZER ADÁM

Haltér

Elárusító helyek: **Simon János** a Kis-téren és **Mautner M.** üzletében Feren-ciek utcájában. 2853

Baranyavári járás főszolgabírájától.

4691. sz. k. i. 1889.

Pályázati hirdetmény

Baranya vármegye baranyavári járásába kebeleztet **Herceg-Szólós, Keő és Albertfalú** községek szövetkezetéből álló és a megyei közgyűlés f. é. 38. kgy. szám alatt hozott jogerős határozatával újra alakított

herczegszőlősi

körjegyzői állásnak

folyó év november hó 30-ik napján d. e. 9 óraker **Hercegszőlősön** a körjegyzői irodában megtartandó választás útján leendő betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

A javadalmazás a következő:

1. Évi középszűzetés 900 forint.
2. Természetbeni lakás, a hozzátartozó kert és 4 és fél hold föld haszonélvezete.

Felhivatnak ennélfogva pályázók, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §-ában előirt okmányokkal, úgy a hivatalos magyar nyelven felül a német és szerb nyeiv tudását is tanusítól közhathatóságilag láttamozott bizonylattal felszerelt kérvényeket f. é. november hó 29-ig bezárolag alólirott nál nyujtsák be, mert később érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

Dárda, 1889. november hó 11-én.

Seh Károly,

főszolgabíró.

Gazdáknak, malom- és géptulajdonosoknak fontos!

Műlakatosi műhelyemet egy

gépépítészeti és javító műhelylyel

kibővíttem és elvallalom minden e szakba vágó munkák legpontosabb kivitelét u. m: **gőzgépek kazánok, mozdonyok,** különösen utóbbiak tüzelő szerkezetének javítását vagy átalakítását, úgy mint bár mily gép-részeknek helyreállítását szakértő kivitelben jutányos árak mellett.

Előirányzatokkal vagy árjegyzékekkel szivesen szolgálók mély tisztelettel

Kindl Ferencz,

Nepomuk-utca 33. sz.

NÁDOR KÁLMÁN

nemzeti zeneműkereskedésének kiadványai.
BUDAPEST,
 Károly-körút 8. szám.

Ujdonságok folyton nagy választékban!

Dalok zongorára énekhanggal.

(Mind ugy vannak átírva, hogy ének nélkül is játszhatók.)

- No ne izéljen. Csárdás, szövegét írták Balog István és Magyar Gerő ft. — 60
- Hodosi bíró lánya, Madarász Ernésztin népszínművének dalai. (1. Sir a kis lány. 2. Aludj babám. 3. Még a buza ki sem bányta a fejét. (De az anyád boszorkány.) 4. Masiroztam egész nap. 5. Selyem Lidi belenez a tükörbe. 6. Ha kimegyek a temető árkába. 7. Buzavirág, buzavirág.) . . . ft. 1.—
- A. Parasztkísasszony* Bercik Arpád népszínművének legkedveltebb dalai. (1. Még azt mondják, kisasszony vagyok én, 2. De sok falut bajártam. 3. Kis kertemben rózsafa. 4. Szőke ez a lány. 5. Piroz rózsabimbó. 6. Ne feküdj a szénakazal tövébe. 7. Kedvence való. 8. Nem fuj a szél, nem forog a dorozsmai szélmalom.) . . . ft. 1.—
- Bolondok Grófja. Jókai Mór eredeti bohóságának legkedveltebb dalai. (1. Nem átkozlak, nem szokásom 2. Itt ma-

- radnék véletek 3. Szép állat a battyu. 4. Kis kertemben nyílnak sok szép virágok. 5. Haragszom az olyan szóra. 6. Bíró uram, panaszom van. 7. Fülemlé dalol. 8. Csiplikés a szőlő levele. 9. Bakter dal. 10. Este jött a parancsolat. 11. Nyolcan vannak a mi ludaink. 12. Kerek az én kis kalapom. Arpád. Lehel stb. (Jaj de huncut a német.) 14. Zavaros a Tisza. 15. A nagybíró Attilának. 16. Ifjú varju keresztől. 17. Azt szokták szememre vetni. 18. Beborula és Gyere be rózsám gyere be. . . ft. 1.80
- Pünkösdi királyság. Rátkay László népszínművének kedveltségű dalai. (1. A faluban a legárvább én vagyok. 2. Hét csillagból van a göncöl. 3. Bíró uram, panaszom van. 4. Harmatos a kukorica levele. 5. Akár milyen szita, resta kerek. 6. Megüzenté a babám. 7. Látod rózsám, látod. 8. Debreceni kanális.) . . . ft. 1.—

Nincs többé fogfájás! Könnyen vérző beteg és gyulladt foglust gyógyít és erőit, a fogkövet eltávolítja és középsőcsont meggyógyítja; a szájbüzt azonnal megszünteti naponta használatnál

cs. és k. udvari fogorvos és udv. szállító, valódi Dr. POPP világszerte Anatherin hírvé szárvíz kétszer oly nagy palacsokokban mint eddig. Ezzel egyáltalán alkalmazandó

Dr. POPP fogpasztája mely a fogakat folyton egészséges és szép állapotban tartja

Dr. POPP Anatherin fogpasztája mely a legjobb és legfinomabb szer a fogak tisztán tartására és a foghús megerősítésére.

Dr. POPP fogpora ragyogó fehérségű fogakat kölesönöz anélkül, hogy mint más fogporok a fogak zománcát megsértené

Dr. POPP nővényiszappana gyógy-pipere-zsappan, minden nemű bőrkétségek ellen és különösen fürdőkhöz.

Dr. POPP napraforgó (szappana) (nem glicerin) A Vénus legújabb és a legfinomabb divatpiperé szappanok. A bört bürnyifinomná teszik.

Arak: Anatherin-szárvíz 50 kr. 1 lrt és 1 lrt 40 kr. Anatherin fogpaszta téglében 1 lrt 23 kr. Aromatikus fogpaszta 35 kr. Fogpor dobozban 4 kr. Nővényiszappan 80 kr. Napraforgó szappan 40 kr. Vénus szappan 50 kr. E szerek kaphatók: Pécsen: Ifj. Erreth J., Sipőcz J., Zsiga L., Göbel K., és az Irgalmasok gyógyszerárában, Alt és Böhm, Obetko Zs., Pacher E. kereskedéseikben.

Külföldi orvosok elismerései.

Tisztelt uram! Örömmel tudatom, hogy Anatherin-szárvízét tapasztalva, könnyen vérző foghús valamint megszült fogak ellen kitűnő sikerrel alkalmazom és ezért felelőnk állandó használatra ajánlom

Mr. H. J. de Carpentier, Páris.
 A Dr. Popp-féle „Anatherin-szárvíz” név alatt ismeretes szeret hosszabb idő óta van alkalmam gyakorlatomban alkalmazására venni s vele nagyon kedvező, sőt gyakran meglepő sikert értem el

Dr. Stark királyi főorvos a D.-Lof-lauban, Poroszországban.

Tisztelt kártárs ur! Az ön Anatherin-szárvízével tett sikeres kísérlet után óhajtanék az ön által előállított és nekem már több oldalról oly melegen ajánlt fogpasztával és fogporával is kísérletet tenni stb.

Dr. Hartig F. lovag braunschweigi hercegi udvari fogorvos, udv. tanácsos és tanár.

Harmatásokról nyakodunk!

Százféle kivitelű csinos tula-órák kitűnő szerkezettel 18—35 forintig.

Ezüst-horgony remontoir órák öt évi jótállással 14 forintig.

Ébresztő órák (angol és francia gyártmány)

a legnagyobb választékban gyári áron, **2 évi jótállással**
3 fttól 25 forintig

elegáns és modern kivitelű inga és szalonórák minden stílusú butorhoz gyári áron kaphatók

5 évi jótállással

Schönwald Imre

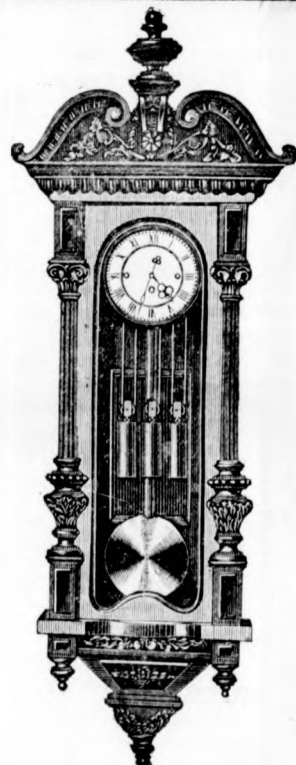
ékszerésznél Pécs,

király-utca Hattyu-épület.

Műhely király-utca 38.

Mestrits-féle ház, a lyceumi templom mellett.

Legrosszabb órák kifogástalanul pontosan lesznek javítva, több évi jótállással.

Ingaórák legjobb szerkezettel és legfin. kivitelű szekrényekben 10 - 300 forintig.

PERCZEL MIKLÓS

Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselőjének 1889. évi november hó 17-én tartott beszámoló beszéde.

Tisztelt Polgártársak!

Már az első ülészek után szándékoztam t. választóim előtt beszámolni. De a helyzetnek akkori bizonytalanságában igen nehéz volt határozott vélembényt kockáztatni és még azért is, mert nézeteim lényegesen eltérnek a létező politikai pártok nézetétől, be akartam várni a dolgok fejlődését, hogy az esetben, ha abban nézeteim igazolását fel nem lelném, elfogadhasam, követhessem az utbaigazítást. (Halljuk!) A helyzet azonban az óta keveset változott, semmi esetre nem javult. Közjogi állapotainkban pedig a visszaesésnek megdöbbentő jelenségei tüntek fel. (Igaz! Ugy van!) Ezek és az utóbb hallott politikai nyilatkozatok most már a felszólalást elődázhatlan köteleseggemmé teszik. (Halljuk! Halljuk!)

Tisztelt választók! A különállásnak, melyet a törvényhozásnak elfoglaltam, tagadhatatlanul érzékeny hátrányai vannak személyemre; de megvan az a nagy becsű előnye, hogy mentem minden pártfegyelmetől szabadon követhetem meggyőződésemet, elfogulatlanul ítélek dolgok és személyek felett egyaránt.

Különb is mióta alkalmam volt közelebb megismerkedni a létező parlamenti pártokkal és beletekinthetem azok pártéletébe, még az eddiginél is kevesebb ingeret érek bármelyikébe belépni, legkevésbé a kormánypártba, mely ma már teljesen kivetkőzött minden önállóságából és valóságos gépezetté süllyedt, melyben a képviselő magas hivatalának érzetét és közzélehetetelmét hiába keresnénk. (Élénk helyeslés.) Pedig erre most nagyobb szükség van mint bármikor, midőn mind a kül, mind a belpolitikában oly nagy életbevágó kérdések vannak megoldásra. Hyenkor a képviselő nem szorítkozhatik a puszta beszámolásra, hanem köztársasági választói előtt elmondani nézeteit leplezetlenül, tartózkodás nélkül. (Halljuk! Halljuk!) Szólni fogok tehát a közügyekről, a belügyi és közjogi kérdésekről, egyuttal beszámolok eddigi eljárásomról is.

A külpolitikában szélesed állott be. A tüntető fejedelmi látogatások által is megpecsételt hármass szövetség egyelőre elhárította a háború közvetlen veszélyét. De nem oldott meg egyetlen egy európai kérdést sem. Nem terjedt még annyira sem, hogy az egyedüli hatalmat, mely ma még hódítási, tehát háború politikát üzhet, sőt leplezetlenül üz is, az oroszot rákényszerítse, hogy önvédelmi aggodalmak által éppen nem igazolt roppant fegyverkezését becsütsse, sőt még egy erősebb diplomatiái felszólalás sem kockáztatott. Fejtünk felett legeg tehát még mindig a háború réme. Kötelesek vagyunk mi is, úgy mint egész Europa folytonosan fokozni haderőnket és ezzel oly óriási terheket rakni a nép vállára, melyeket már is elviselni alig képes. Nem ismerem, nem ismerhetem annak az alig megfogható túrelmi politikának titkos rugját. De midőn látjuk, hogy ha Franciaországban a legkisebb előzás történik a megtorlás politikájára, a német hivatalos sajtó rögtön öklét mozdítja, pedig a francia kormány mindig határozottan tiltakozik az ily törekvések ellen. Midőn látjuk, hogy noha Oroszország nyíltan fegyverkezik s kormányának soha meg nem tagadott emissáriái leplezetlenül üzik igazgatásait a a keleten, a mi sajtónk úgy mint a német, csak keztlyfi kézzel érinti ezeket; külügyi közügyek pedig mélyen hallgatnak. Midőn látjuk, hogy a békét fe-

nyegető orosz cár épp oly kedves vendég volt Berlinben, mint akár uralkodónk vagy az olasz király; önkénytelenül felmerül a kérdés, valjon nem kísért-e még mindig a hajdani szent szövetség szelleme? Nem kíván-e egyik autokratára a másikat, mert esetleg szűksége lehet rá a netalán alkalmatlankodó szabadsági törekvések féktartására?!

Bizony kár annyira hivalkódunk politikai haladással, alkotmányos intézményekkel, tényleg még most is ott állunk, hogy egy két ember szeszélyétől függ Europa sorsa. (Igaz! Ugy van!) Igaz, így volt ezelőtt is! De időről időre akadt nagy férfiu, a ki felriasztotta a népeket ostoba engedékenységtől és néha véget is vetett ezen szegénytelen szolgálásnak. Ma azonban hiába keresünk világszerte a nagy időknek, nagy feladatnak megfelelő férfit! (Igaz! Ugy van!)

Előttém kétségtelen, hogy Tisza Kálmán nem az. En még az 1875-ik év előtti Tisza Kálmánban sem birtam fellelni egy igazán szabadelvű nagy szabásu politika vezérénl szükséges tulajdonokat. A világi politikai történetben is ritka színváltoztatás lett hatalmának talpköve, de egyuttal politikai hitelének sarkköve is. (Élénk helyeslés. Ugy van!) Nem is lett belőle más mint kitűnő kortes vezér, páratlan vitaközös és minden elődjénél simulékonyabb minister telfel. (Igaz! Igaz!) Hyesekkel lehet többséget csinálni, lehet a hatalmat megtartani, de bizalmat csak elvívésig kelthet; ezt pedig Tisza Kálmán rég eljátszotta, nem is fogja visszanyerni soha többé. (Igaz! Ugy van!)

A többi miniszterek eddig soha sem voltak politikai tényezők és az imént hallott nyilatkozatokból ítélve, alig várható e tekintetben változás.

A képviselőház olyan, minőnek a kortes politika csinálta. Van közöttük a régi aulikusok néhány utódja, ezek meghajolnak minden hatalom előtt, akár Pesten akár Bécsben székelt. Ott vannak Tiszának régi hívei, ezek ép oly odaadással követik mai „szent meggyőződését“ (Derültés) mint követték az 1875. év előtti. (Ugy van!) Van benne jó csomó mágnási és gentryi semmiség! Van benne és az a legtöbb, a ki csak hivatali, beneficiumot és érdeket hajhász. Csak is ily többség helyeslehet az a sok közjogi sérelmet, melyekre az ellenzék a romániai határrendezés és egyéb diplomatiái okmányok tárgyalásánál rámutatott. Csak is ily többségből kerülhettek ki oly bíráló bizottságok, melyek a kaposvári, fejevári, gyomai és kanizsai választásokat igazolták. Csak is ez helyeslehet a Heves megyei főispánjának ismert erőszakoskodásait; Széchenyinek, Tiszának a párisi kiállításra vonatkozó udvaronez nyilatkozatait. Csak is az fogadhatta el a véderő törvényt jelen alakjában. Csak is ez tehetta megáévá Tiszának, Fabinyinek és Fejervárynak hazaárulással határos közjogi fellosztását. (Igaz! Ugy van!)

Ily pártból, ily kormányból bizony soha sem fog kiválni a fenyegető nagy valóságos időknek megfelelő politikus. (Igaz!)

A közjogi ellenzék bír igen sok jeles tehetségű jellems férfiuval. Elvei is alkalmassáknak látszanak a netalán ránk kényszerítendő radikális politikára. De makacs ragaszkodásuk mellett egy lehetetlen irányhoz, döntő politikai tényszerűkké nem válhatnak. Vezérük Irányi Dániel igen derék tiszta lelki hazafi. De ő benne a következetesség valóságos rögzésmévé vált. Pedig nagy

mesterétől Kossuth Lajostól megtanulhatta, hogy a politika az exigenciák tudománya. Feleli, hogy a merev következetesség csak a logika tulajdona, de a gyakorlati politikában eredményhez soha sem vezet. (Helyeslés.) Hogy az elvek alkalmazásának határát mindig a politikai eszélyesség tüzi ki, melyen innen csak a politika hülyéi maradnak; tul rajta csak rajongó idealisták vagy demagogok akarhatnak menni. (Helyeslés.) Aztán arról a Principumreiteri magas paripájáról nem veszi észre, hogy nyakig uszik a következetességben. (Halljuk!) Elfogadja a 67-ik kiegyezésnek alapját s fejedelem egységét Ausztriával, elfogadja a 67-esen alapuló parlamentbe a mandatumot, de már az ugyan azon törvényen alapuló delegatitót visszautasítja, pedig ez a törvényhozásnak egyik kiegyesítő faktora. És ez még rossz pártpolitika is egyuttal. Az ellenzéknek nem szabad egy alkalmat sem elmulasztani, a hol magát érvényesítheti. (Élénk helyeslés.) Eppen az utóbbi események bebizonyították, hogy egy erőlyes ellenzék még akkor is, midőn oly nagy többséggel áll szemben, mint a miénk, ha nem is volt képes minden rosszat elhárítani, de igen is képes volt azt enyhíteni.

Csak is az ellenzék erőlyének köszönhető, hogy a véderő törvény 14. és 25. szakaszai eredeti szövegükben el nem fogadtattak. Maga az a kiesi, de nagy közjogi értékű „és“ szócska az ellenzék sürgetésének szülötjei. (Élénk eljenzés.)

A mérsékelt ellenzék is rendelkezik számos nagy tehetségű férfiuval. Vezérik gróf Apponyi Albert kétségteletlenül közéletünknek kimagasló alakja, a képviselőháznak legjelesebb parlamenti kitűnősége. De mind ő mint pártja konservatív hajlamaiknál fogva bizalmat kelteni eddig képtelen nem voltak. Jelenlegi politikai intézkedésük eddig vallott elveik megfelelnek ugyan az alkotmányosság és szabadelvűség követelményeinek, azonban ők a centralizációt tüzték ki célul. Már pedig ez szerintem már magában is tagadás a szabadelvűségnek. Elég ok van hát kételkedni, ha nem is elveik őszinteségében, legalább politikai belátásukban. Szerintem tehát innen sem várható a megváltó nagy politikus.

Ez lévén meggyőződés a kormány és a létező pártok felől, nem tartom szükségesnek indokolni, hogy még eddig sem határozom el magamat független pártkonkivüli állásom elhagyására. (Helyeslés.) Nem is fogom elhagyni, mig nem keletkezik párt, mely hadat izen a korteskedésnek, mely helyreállítja a 67-et egész teljességében, helyreállítja a választások tisztaságát és ezzel a valódi meg nem hamisított parlamentarismust és a mely az eddiginél nagyobb befolyást biztosít a törvényhozásnak a külügyekre és külügyi közügyekre szorosabb ellenőrzés alatt tartja.

Mely a delegatitókát visszatereli törvényes keretikké, melyet rég áthágtak. Mely a közös véderőnek kiegyesítő részét, a magyar hadsereget magyarrá akarja tenni mind szellemében mind szervezetében és vezényletében. Mely a 67: 12. t. cz. által biztosított közjogi kérdések felett nem alkuszik. Mely az államháztartásban behozza a legmészebb menő takarékosságot és azt a változott nemzetgazdasági viszonyokhoz alkalmazza. Mely a közigazgatásban az önkormányzat alapján rendes pontosságot, becsületességet biztosítani képes, Mely elmeleg a külön vámtörletig, ha

Ausztria elleni a jelen fennálló vámszövetségnek oly módosítását, hogy e mellett a mi iparunknak most már elölázhatlan fejlődése lehetségessé váljék. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Ily irányban nyilatkoztam azon néhány beszédben, melyet a lefolyt ülészekokban tartottam. (Helyeslés.) — Sürgöttem a külpolitikában az erőlyesebb fellépést. Az ellenzék zajosan megéljenete szavaimat, de elhangzottak a többségnél. A sajtó egy része pedig agyonhallgatta, mig annak hivatalos és félhivatalos része vakmerő kihívásnak, a béke tapintatlan megzavarásának kürtölte, sőt gunynyal is illette. De ismételve kérdem, mit nyertünk mérsékletünkkel? Meggyőződésemet azóta az események csak megerősítették.

Előttém kétségtelen: ha külügyi politikánk oly bárgyu marad mint eddig, ha nem módosul, nem javul, ha a függő kérdések különösen a keleti kérdés meg nem oldatik mielőbb az ottani népek és nemzetek szabad rendelkezési jogának alapján, minden idegen, főleg az orosz befolyásnak kizárásával, a jelenlegi éremlyős állapot mellett el fogunk még egy darabig tengődni, de egyéb okok mellett, ezen állapotnak naponként növekedő terhei alatt össze fogunk roskadni. (Helyeslés.) Ránk nézve az időnyerés nem haszon, hanem nyílt veszteség; mi napról napra gyengébbek leszünk és az orosz akár őlébe rakhatja kezét, ráér bevárni, mig az érett gyümölcs magától lehull. Mi pedig tehetetlen nézői leszünk álnok politikája dialának, melyet egyenesen eszélytelen-ségünknek és bátortalosságunknak fog köszönhetni. (Helyeslés.)

Az öt éves parlament első szaka egyébiránt elég termékeny volt törvényekben. Teremtett, emelt adókat és ennél alig tett egyebet. Tehát a 12 évi esztelen gazdálkodás odáig vitte pénzügyünket, hogy csak is a legmesszebb menő adóemelések árán lehetett a katasztrófa elhárítani. Dohány-, cukor-, bor-, hus-fogyasztás, szeszadók törvények mind újabb súlyos terheket rónak a nemzetre.

En ellenzetem e törvények nagy részét, főleg a részletekben rejltü terheket és szerintem czéltalan intézkedések végett.

A dohányadó-törvénynél túlságosan tartom a saját haszonra termelés elültését, úgy csaknem kivihetetlennek tartom a szarított pajták és egyéb túlságosan gyámokodó intézkedést. (Helyeslés.)

Elleneztem a bor és hus-fogyasztási adóknak emelését sőt még a cukoradók emelését is kelletlenül szavaztam meg.

Mert valamint minden adó, úgy főleg a fogyasztási adó is aránylag mindig a szegényebb néposztályra nehezedik legjobban. Ellenben megszavaztam a szeszadót és az — noha általában a fogyasztási adók körüli eljárás ránk nézve legalább is kevésbé kedvező mint Ausztriában — tetemes jövedelmi többletet fog eredményezni. Egészben véve, igaz újabb nagy terhek árán, javult már a mult évben is pénzügyi helyzetünk, ez évben pedig a jelenlegi pénzügyminiszter exposéja szerint az egyensúly már csaknem teljesen helyreállott.

Nem akarok e helyen ezen állítás alaposágának elemzésébe becsájtkozni. De merem állítani, hogy ha a miniszternek pénzügyi tervei és műveletei egész mértékben valósulnak is, mindig elég ok van agródva tekinteni a jövőbe.

Mert eltekintve attól, hogy a már is megszavazott és még biztosan vár-

ható hadi szükségletek költségei minden állandó javulást illusrorussá tesznek, a nemzetgazdasági válság, melynek súlyát már is oly nehezen tűrjük, a jelenlegi államháztartásnak folytatását rövid idő múlva lehetetlenné fogja tenni.

És mégis mind a pénzügyminiszter, mind a kormány általában, minden intézkedésében úgy jár el, mintha ez irányban aggodalomra egyáltalán ok nem is volna.

Pedig tudnia kell, hogy nemzetgazdaságunk jelen állapotában adóképessegtünk nem emelkedhetik, hanem igenis fogyni fog. Fillokera, rossz gabonának, a lóbas jóság értéktelensége mellett az adóalap napról napra csökken. Javulásra pedig egyáltalán semmi kilátás, sőt a további hanyatlás elkerülhetetlen. Nem feltevés, hanem számításos alapuló tény hát, hogy az az államháztartás, mely a még néhány év előtt is emelkedő nemzetgazdasági eredményekre volt alapítva, soká nem lesz fenntartható és a már most is igen terhes adók rövid idő múlva elviselhetetlenek, be nem hajthatók lesznek.

Minden arra mutat, hogy egészen új, a polgárok eszökének jóvedelmének megfelelő vagyonviszonyok fognak bekövetkezni. Ehez fog leszállni, alkalmazkodni minden érték, ehez lesz kénytelen alkalmazkodni az államháztartás. (Igaz! Ugy van!)

Mikor fog ez bekövetkezni, ma még senki meg nem határozhatja, de be fog következni bizonyosan. És valamint senkit ezért okozni nem lehet, épp úgy azt elvárhatni semmi hatalom nem képes. De gondos előrelátás, előkészítés csökkentheti a veszélyt, mely az államháztartásnak szükséges megszorítására kóvetni fogja, elnyitheti a nyomort, a szenvedést, mely az ily katasztrófáknál mindig a nép nagy zömét sújtja leginkább. (Élénk helyeslés.)

Az országgyűlésnek második évi ülése nevezetes korszakot képez törvényhozásunk történelmében. Hozattak ebben is magukban véve hasznos, sőt szükséges törvények, de ezekben ép úgy mint az előbbieknél, ugyanazon három irány uralkodik: a kormány hatalmának és befolyásának fokozása; a merev fiskális és a pénzügyi egyensúlynak helyreállítása minden áron. (Élénk helyeslés.)

Avagy nem szerfelett fokozása a hatalomnak, midőn a kormány nem elégszik meg avval, hogy a dohány, szeszadó, italmérséi és regale-váltság törvények amugy is ezeket érdekelt, sőt létét kezébe adják, megszavaztatja magának a vitás kérdéseket még a végelondítás előtt is. Avagy nem érvényesíti a fiskális érdekét igaztalan arányban az egyesek rovására, midőn a regale megváltásáról még csak megköze lítő kárpótlást sem nyújt a tulajdonosoknak, az italmérséi béreket hallatlan magasságra emeli. (Ugy van!)

És ez leginkább a városokat sújtja, melyek ha a magánbérlek zaklatásainak ki nem akarják tenni polgárait, kénytelenek a veszteség biztos tudatával megadni a felszólított nagy bért, a hiányt pedig pótdávól fedezni. És még is azt mondják, nem emelik az adókat. (Mozgás!) Megalkották a konverziót, eladták a jövőt, oly műveleteket kötöttek, melyeknek terhei messze túlhaladják a jelenlegi kiadások eszökkenésével elért könnyebbülés hasznát. Temérdek milliókat juttattak a pénzhatalmasok és pénztételek Danaidák hordójába. Mert hát: török, szakad, helyre kell állítani az egyensúlyt 1890-ig. De az a retrograd irányzat, melyet Tisza Kálmán minisztertségé ápol és fejlesztett naggyá és félelmetessé, sohasem nyilvánult oly élesen, mint a véderő feletti vita alkalomával.

Itt tűnt ki egész szegénytelen meztelenségében a többségnek léhasága, szolgáltsága. (Élénk helyeslés.) És a kisebbségnek örök dicő-ségére fog válni, hogy erejének minden megfeszítésével ellene szegült ezen gonosz áramlatnak. (Eljenzés.)

Megengedem, hogy a vita folyamában a képviselőházban és azon kívül is történetek oly jelenetek, melyeket helyeselni nem lehet. De megleglik mentesgítet azon szegénytelen tényben, hogy állami létünk ezredik éve végén még

kyomorlunknuk kellett, hogy nemzeti nyelvünk elvitázhatlan jogosultságának egy nyomorult foszlányához jussunk.

Lehetetlen volt föl nem háborodni azon cynikus modoron, melyben Fabinyi, Tisza, Fehérvári és a többség szónokai a szükségképen felmerülő közjogi kérdések felett nyilatkoztak, a minék koronáját aztán Andrassy Gyula gróf tette fel hírhedt felsőházi beszédében.

Valóban elszomorító jelenség, hogy még ily férfiak is a reakciói szolgálatába szegődnek és nem állják elzatosan valótlanságokat állítani. Mert bizony abból, a mit a véderő törvény keletkezése phasisáról mondanak, egy betű sem igaz; és ezt ők tudják. Nem igaz, hogy a nemzet már 68 ban lemondott jogáról egy magyar hadseregre. Nem igaz, hogy a jelenlegi véderéndszert úgy tekintette, mint végleges, meg nem változható intézményt.

Sőt ellenkezőleg még a kiegyezés kedvéért is csak azért fogadta el mert erősen hitte, hogy a honvédség előbb utóbb magyar hadsereggé fog fejlődni és e nehé kérdésként békésen magától fog megoldani.

Nem igaz, hogy az 1867. 12. törvény kétoldalu szerződés, melyet csak a két fél megegyezésével lehet változtatni, módosítani. Igen is alaptörvény, ilyen pedig észélyes politikuskon könyvedn érteni nem szabad. (Élénk tetszés és helyeslés!) De sem kitalakijában, sem intézkedéseiben a szerződés jellegét magán nem viseli. Oly törvény az, mely egyenesen és kirárolag a magyar országgyűlésnek hatáskörébe tartozik. Maga Andrassy épen Tiszával szemben 68-ban az országgyűlésen kijelentette, hogy még a véderő törvény sem közös, hanem csak közös elveken alapuló törvény. Ám próbálják meg, kérdézzék meg osztrák szomszédainkat, bátran merem állítani erőlyesen fognának tiltakozni Tisza, Fabinyi, Andrassy újabb keleti felfogásai ellen. Nem uraim, nem azok támadják meg a 67. 12. tveiket, kik annak szavaira támaszkodva a közös véderőnek kiegészítő részét, a magyar hadsereget, magyarrá akarják tenni minden ízében, hanem azok, akik körbőn font okoskodással elferditik annak értelmét és elély oktalannul felbátorítják azokat, akik mindig utját állották a nemzet jogos követelési valósululásának. (Élénk tetszés és helyeslés.) Tiszelt választók! Ismeretes öök előtt a véderő vitának lefolyása. Én is az ellenzékhez csatlakoztam, szólatam két ízben és ellene szavaztam. (Eljenzés!) Visszasutasítottam én is azon ráfogást, mintha ellenzékünk egyedül cölja Tisza Kálmán eltávolítása volna. Ha egyesek élebbben támadták meg személyét, tudja be azon merényletnek hogy olyan törvényjavaslatot nyújtott be, mely saját pártja jobbjainál is visszatetszést szült.

De hát kárpótolhatja pártjának fellobbant rajongó ovációja, ha egyáltalán értékesnek tarthatja olyan párt ovációját, melylyel a tárcakérdés felvetésével majd elélyesélyt oly imparlamentaris játékok fizött, melyet a véderő vita alatt épp úgy mint a törvényjavaslat elfogadásával oly szánalmas szerepre kárhoztattott. Jellemző minden esetre, hogy e párt most tömőrebb mint valaha és Tiszát most még nagyobb politikuskon még inkább nélkülözhetetlenek tartja. Pedig bizony megakadnának a felelettel, ha arra kérdéznék, mik azok a nagy vívmányok, melyeket elért. Mert azt csak nem fogják tagadni, hogy pénzügyeink állapota, kormánya első tizenkét éve alatt nem javult, hanem hanyatlott. Az újabb, igen nagy áron vásárolt javulás pedig azóta következett be, mióta Wekerle tette rá szakavatott kezét.

Közlekedésügyeink is csak az imént javulnak, mióta Baross kitarakította az Angias istállóját. Igazságszolgáltatásunk rossz, lassu, hézagos, most készül és reméljük, fog javulni.

Közoktatásunk alig haladott, témérdek beható reformot igényel, még a népoktatás is.

Közizgatásunkat ugyan Tisza nem tartja oly rossznak, mint sokan, mégis bekövetkezettnek látja a rendszerváltozás szükségességét.

Nos hát ha mindezek, ugyszólván, gyökeres reformokra szorulnak, mert eddig vagy semmi, vagy igen kevés

történt, hol vannak 15 éves kormánya-tának áldásos alkotásai? (Derültség és tetszés.)

A második ülészaknak egyik nevezetes eseménye még a kabinetnek ugynevezett rekonstrukciója. Késztéglennél új, nagybeszék erőket nyert a miniszterium Wekerlével, Barossal, Szaparyval, Szilágyival, tán még Csákyval és Telekivel is. De minden arra mutat, hogy mindnyájan szakminiszterek akarnak lenni, politikai tényező egyik sem lesz, még Szilágyi sem. O volt az, a ki a véderővita alatt a 14. szakasznál leg-erősebben és legalaposabban ostromolta a kormány közjogi politikáját. És ha nyomban ezután mégis tárcát vállalt, csak úgy tehette, hogy egyéni nézeteit alárendelté Tisza politikai irányának. (Mozgás.)

Nagy fontossággal bírnak még az új miniszter nyilatkozatai a közigazgatás államosítási kezeléséről nézve. Nem bocsájtjokozatom e helyen e kérdésként tüzetes fejtegetésébe. Én mindig municipalista voltam, az is fogok maradni, mert önkormányzat nélkül alkotmányos szabadságot képzelnem nem tudok. Nagyon szépek azok a kikötések és körülírások, melyekkel az ugynevezett szabadelvű centralizált ellen-sulyozhatni vélik a tisztviselők kinevezési jogával a kormánynak adandó újabb nagy hatalmat. De csak magokat ámitják. Pedig megtanultatták volna a történelemből, hogy oly kormány, mely a hatalomnak úgy szólván minden gonfoltható eszközzel rendelkezik, nagyon keveset szokott törődni a kikötésekkel. A nagyhatalom tehát rideg valósulág lesz, minden még oly világosan felmutatott muniticijós jog pedig csak irott malaszt marad.

A közigazgatás államosítása tehát egyvel fogná szaporítani azon törvények sorát, melyek a kormánynak örök hatalmat szerfelett növelnek. Engedjék át ismét néhány ezer ember sorsa, sőt léte fölötti rendelkezést a kormánynak: akkor megteremti a kormány mindenhatóságát, melytől aztán csak egy lépés kell az abszolutismushoz. (Élénk helyeslés.)

Tiszelt polgártársaim között tudom lesznék akik túlságosan komornak tartják a képet, melyet a helyzetről esetlenül; de aki gondolkodni akar, aki sem magát sem másokat nem akar ámitani, be fogja ismerni, hogy egy esepet sem tuloztam. (Igaz! Ugy van!) Nézzem körül és meg fog győződni, hogy ennek ér-zete él a társadalom minden rétegében. Ezt hajtogatja szünet nélkül az összes hazai sajtó és pedig a kormánypárti lapok, a hivatalost kivéve — talán élebbesen mint az ellenzékiek. Idezhet-nék száz és száz ily irányu nyilatkozatokat, de elély leszen idéznem egy leg-elterjedtebb magyar-német lapnak cik-kéből a következőket:

„Jó és rossz időkben a tévedések valamint a világosság korában egyaránt egy politikai eszménynek varázsa uralta a szellemeket, ez adott a nemzetnek erőt és ruganyosságot. De ma mit nyújtunk a nemzetnek a mi azt fel-emelje! Egy megcsontosodott pártéletet, melyben a szabad gondolat elsorvad, egy az egyensuly mechanikai törvényei által uralt politikát, melyhez csak utó-lagban találják fel az életindokokat, folytonos küzdelmet az államnak és társadalomnak mindennapi nyomorai ellen, melynek győzelmi díja legjobb esetben sem lehet több, mint erőt nyerni kiesinyes nyomorúságok elleni további káldedlre. Mi nagyot bír az ilyen állapot eredményezni. Bizhatik-e a nemzet ilyen állapotokba az igért javulás valósulásában? ”

Kikel a cikkiró továbbá az általános közöny, a közszellem hiánya ellen és így végzi:

„A kormány férfainak épp úgy mint a pártoknak feladata a politikai regeneratio művét megalkotni, mely nélkül egy a pénzügyek rendezése is csak mulékony kísérlet fog maradni.”

Ez tehát más szavakkal csak annyit emít én is állítok, hogy a helyzet komoly, igen komoly. De én bennem leg-alább él még a 48. eseményi által fényesen igazolt bizalom nemzetem erejében. Erősen hiszem, hogy a f. nyegyetó válság nem fogja a jelen nemzedéknek sem eszökkeneni önbizalmát, bátorságát,

hanem fokozni fogja erélyét, munkás-ságát, hogy a vesznék élet enyhítse és végre is diadalmaskodni fog felette.

Tiszelt polgártársaim! Nem ke-segettem magam azzal, hogy azok, a miket elmondottam, mindenkinék tetsz-sével találkozzék. Ezt oly közönségnél, mely annyit különböző pártárvayalatra oszlik, nem is várhatom. Arra azonban bizony számíthatni vélek, hogy nézeteim minden oldalról oly méltánylatban fog-nak részesülni, minő a meggyőződés szava-it mindig megillethetnék. (Eljenzés.)

Lesznék talán ismét, akik idősze-rietlennek, sőt károsnak fogják tartani a kényesnek keresztelt kérdések tartózkodás nélküli érintését. De azt csak azok tehetik, kik nem bíznak sem ma-gyáiban sem nemzetükben. (Ugy van!) Nem első eset történelmünkben. 48-ban is csak igen kevesen voltunk, a kik biztunk magunkban, biztunk a nemzet-ben; akkor is voltak ki-hitték. A köv-etekezés megmutatta, hogy ezek csal-ódtak és nem mi. Ha rájuk hallgat a nemzet, az akkor már hatalmasá vált reakció mellett ezüllött volna és ma talán hire alig volna a magyar állam-nak. Ellenben az a politika, melyet oly sokan tulmerésnek, vakmerőnek hittek, igaz, nem bírta a nemzetet megmenteni a pillanatnyi elbukástól, de oly önére-teremtett, mely mellett fel lehetett, fel kellett ismét emelkedni. Csak is ezen bátor politikának tulajdonítható azon a történelemben pártatlan jelenség, hogy a nemzet bukása által, bukása árán nyerte vissza önérejét, mely azóta csak fokozódott. És ma a helyzet bár elély komoly, mégis kedvezőbb az akkoriaknál, midőn nemzet és fejedelm szemben állot-tak egymással. Ma oly fejedelmek ál-dotta meg az Isten a nemzetet, ki né-peivel együtt érez, együtt gondolkodik; kinek érdekei azonosak népe érdekei-vel; kinek sorsa annyira egybe van fítve népei sorsával hogy azokkal él, azokkal hal. (Eljenzés. Félkiáltások: Éljen a király.) Bizuk is benne tel-tlenül. Bizunk erősen, hogy soha sem fog oly szövetséghez csatlakozni, mely fejedelmi esküvel szentesített szabadelvű intézményeinket kérdéssé tehetné. De hát nem is a fejedelmek mulik, ha a nemzetnek jogos kívánalmái nem valósulnak, hanem a kormánynak, mely nem akar, nem mer hi tolmása lenni a nemzet óhajainak. Lenne csak minisz-terelnök, a ki így szólna a fejedelem-hez: „Uram király! Két állam felett uralkodik, az egyik 8 országból és csak-nem ugyanannyi nemzetiségből áll. Ezt eddig is nehéz volt egységes államná tenned. Volt ott is egy kortes minisz-terelnök, aki, hogy többséget szerezzen magának, oly nemzeti aspirációkat, kel-tett fel, melyek már is megígatták az államegységbe vetett bizalmat, és ha valósulnak, azt bizonyosan meg fogják bontani és vele a dualismust is.”

„Ellenben van egy másik államod, mely az állam-egységnek törvényes alakjával és minden feltételével bír. Mely, ha segélydelled leküzdí az akadályokat, melyek ma még a nemzetiségek consoli-datiójának utját állják, ha minden intézményeiben, főleg a hadseregben meg-lély nemzetisége fejlődésének tényezőit oly tömör hatalomná fog izmosodni, mely nem csak nagyhatalmi állásodat fogná megszilárdítani, hanem másik ál-lamodat is megmenteni az elmállástól.” (Élénk eljenzés.)

Meg vagyok győződve, hogy az a fejedelem, a ki képes volt szakítani szá-zados hagyományokkal, aki „Elnigés Österreichnak” előjéltől öröklött eszmé-nyét el tudta ejteni, engedelni fogna a jobb tanácsnak, be fogná látni, hogy in-terestjének biztonsága, trónjának fénye, hatalma kifelé ép úgy mint befelé azon arányban fog növekedni, a mily arány-ban teljesíti magyarjainak jogos óhajait. (Hosszan tartó élénk helyeslés és el-jenzés.)

És most, midőn beszédemet befeje-zem, fogadják köszönetemet becses figyelmükért. És ha ebből is azt a meg-győződést merítették, hogy egyedül a köteleység érzete vezérel a közélet pá-lyáján, engedjék reménylenem, hogy nagybecsű türelmükre ezentúl sem fog-ják érdemtelenné tartani öreg szolgál-jukat.